

CUPRINS

Cuvânt înainte de Radu Naum	009
Sydney, Australia. 1 octombrie 2000	013
Partea I. SĂRITURA	015
1. Camera de apel	017
2. Asta-i viața	030
Partea a II-a. AURUL	039
3. Gardul de fier	041
4. Condiție nervoasă	064
5. Experimente	085
6. Peste apă	102
7. Întrecerea	122
8. Ramură udă și neagră	145
Partea a III-a. TURBULENȚE	159
9. Într-o piscină întunecată	161
10. Fratele Sfânt	183
11. În pragul amneziei	198
12. Piele de șarpe	217
13. Potopul	235
14. Crisalida	253
Partea a IV-a. IEȘIREA LA SUPRAFAȚĂ	277
15. Meditații	279
16. Anul Dragonului de apă	294
17. Apă liniștită	313
Epilog	319

Anexa A	333
Anexa B	347
Anexa C	350
Mulțumiri	357
Postfață de Adrian Rădulescu	361

Sydney, Australia

1 octombrie 2000

Am rămas doar barmanul și cu mine. Au mai rămas probabil doar câțiva dintre noi în tot hostelul. Barmanul se sprijină de tejghea, privind în sus, către televizor. Aruncă o privire către paharul meu de bere.

- Încă o Victoria Bitter?

Dau aprobator din cap. Se uită la televizor în timp ce toarnă berea. Ceremonia de închidere a Jocurilor Olimpice a început. Sportivii intră pe stadion, cu medaliații cu aur în fruntea alaiului. Gary este undeva pe acolo. Mă gândesc la medalia mea, îngropată printre hainele murdare din sacul de sub patul suprapus.

Sportivii se adună în centrul pistei și stadionul se cufundă în întuneric. Când începe spectacolul, mulțimea aclamă. Formațiile cântă, carele alegorice intră și ies de pe stadion, luminile stroboscopice se învârt. Stadionul a devenit acum o mare vibrantă de petrecăreți care țopăie, țipă și lovesc baloanele imense. Pe scenă apare formația Midnight Oil. „How do you sleep when your beds are burning?”⁰²

- A început distracția, spune barmanul. Se vede de la o poștă că sunt toți mangă. Să tot fii la petrecerea asta.

Mă gândesc la bărbatul care m-a dat afară din Satul Olimpic.

- Fără îndoială. O petrecere dată naibii.

Îmi termin berea și ies în stradă. O lună în creștere, ca un crâmpei de violență, atârnă deasupra apei învolburate. Oceanul e gălăgios, frământat. Clocotește.

Mă întorc la bar. Duhnește a bere răsuflată și fum. La televizor îl văd pe musculosul Paul Hogan în rol de Crocodile Dundee, cocoțat pe un car alegoric de forma unei imense pălării negre de safari, salutând cu degetele mari stadionul Olimpic care aclamă.

Simt gust de cenușă în gură. Împing paharul spre barman.

- Încă o bere.

Partea I

SĂRITURA

1

Camera de apel

Vă jur, domnilor, să fii prea conștient este o boală – o boală extrem de gravă.

Feodor Dostoievski, „Însemnări din subterană”

Are you ready for a good time? Are you ready ready ready?

–AC/DC, „Are You Ready?”

Olimpiada de la Londra, Finala 50 de metri liber, 2 august 2012

Campionul Olimpic en-titre se bate peste piept. Ține palma căuș, ceea ce face ca zgomotul să fie mai puternic. Câțiva înotători îl imită, unii stând jos, alții în picioare. Loviturile peste piept reverberază în încăperea improvizată. Oare stimularea circulației sangvine în aceste grupe de mușchi chiar folosește la ceva? Sau este un strigăt de luptă, un sunet care te pregătește de război? Poate este o impulsivitate a încrederii de sine.

Renunță la aceste gânduri. Sunt distrageri. Nu există loc de eroare în cursa de 50 de metri, iar distragerile duc la erori. Este un adevăr universal recunoscut, acela că sportivul care încearcă să obțină o victorie trebuie să-și dorească o minte goală – ce caută Jane Austen în capul meu? Gândurile mi se

leagănă în minte ca niște maimuțe care sar dintr-o liană în alta. Încerc să mă concentrez asupra întrecerii care mă așteaptă: startul, săritura, cursa, finalul. Mă lupt constant să-mi repet planul de joc fără să las alte gânduri să-l întrerupă. Dacă apar gândurile, încerc pur și simplu să le identific și să le dau drumul. Aceeași idee ca la meditație.

Dar nu-mi pot menține concentrarea, nu pot să mă abțin, și revin asupra bătăilor în piept. Pectoralii lui Cesar sunt înroșiți de la lovituri. Poate nu face altceva decât să cerșească atenție. Privesc în jos, spre tatuajele care-mi acoperă brațele. Cine poate spune că nu sunt același lucru? Poate mi-am provocat durere ca să ies în evidență și să fiu observat. Întotdeauna m-am referit la ele ca la o modalitate prin care mi-am revendicat corpul după ce m-am lăsat de sport, sau poate doar încerc să transform îngâmfarele în ceva nobil.

Cursele sunt câștigate și pierdute în această încăpere chiar înainte să înceapă. Atmosfera poate să devină intensă: unii se roagă, alții se lovesc singuri, încearcă să-și intimideze adversarii fixându-i cu privirea. În acest moment, unii sar pe vârfuri, lovindu-și și masându-și mușchii, scuturându-și brațele care le atârnă. Doi dintre ei se roagă și șoptesc ceva în barbă. Eu stau perfect nemișcat – ceea ce este paradoxal, având în vedere că mintea mi-a luat-o razna. Cum am ajuns din nou aici? Au trecut doisprezece ani și sunt din nou în camera de apel a finalei olimpice de 50 de metri liber. În câteva minute voi concura cu alți șapte sportivi pentru titlul de cel mai rapid înotător din lume.

În această încăpere, camera de apel, timpul este comprimat, amplificându-mi izolarea. De data asta nu văd aproape nicio față cunoscută – nu este Bart Kizierowski, nici Gary Hall Jr. Dar îl văd pe Roland Schoeman, care este mai în vârstă chiar și decât mine și încă participă. Am înotat prima dată împotriva lui în primul an de facultate și de-atunci suntem prieteni. Schimbăm o privire plină de subînțeles. Există de asemenea

un fir care mă leagă de oamenii la care țin și care acum sunt în tribune după ce au zburat peste ocean ca să mă urmărească. Încerc să scap de presiunea așteptărilor pe care le au de la mine și să-mi redirecționez atenția spre start.

Dar asta nu face altceva decât să înrăutățească lucrurile. Startul semifinalei de ieri este în continuare o amintire atât de vie și proaspătă, încât până și mușchii și nervii mei și-o amintesc. Când s-a auzit semnalul de start, am tras prea tare de platformă și am provocat o subluxație a umărului. Am părăsit blocstartul într-o criză de panică și hiper-conștientizare. Am mai simțit o asemenea descărcare de adrenalină o singură dată până acum, când aproape că am murit fugind de poliție. În infuzia de adrenalină timpul a încetinit și am avut astfel răgazul necesar să-mi smulg brațul când eram în aer, ceea ce a făcut ca umărul să se așeze la locul lui când am luat contact cu apa. Dar mi-am revenit și restul cursei s-a desfășurat de la sine. Am recuperat timpul pierdut, am ajuns pe locul trei și m-am calificat în runda finală. Poate că mi-a surâs norocul atunci, dar nu-mi pot permite încă un start ca acela.

Se aude vuietul mulțimii. E rândul nostru. Acum nu este momentul pentru îndoieli. Suntem așezați în șir și ne pregătim să ne facem intrarea. Este mult mai puțin dramatic aici, în Londra, decât a fost la calificările pentru Olimpiadă din Omaha, unde întregul stadion era scufundat în întuneric, cu excepția spoturilor orientate spre culoare. Dar departe de a diminua semnificația ocaziei, strălucirea austeră nu face altceva decât să o scoată mai puternic în evidență.

Este oare locul meu aici, la cea mai importantă competiție de înot din lume? Este. Nu sunt adeptul falsei modestii. Dar *merit* să fiu aici? Probabil că nu. Sunt alții care au muncit mai mult decât mine, au sacrificat mai mult. Sunt aici pentru că excelez la un truc, pentru că pot să-mi mișc corpul prin apă mai repede decât alții pe distanța de 50 de metri. Este numai o mică

scamatorie, o acrobație bine executată. Pentru asta sunt expus în jurul lumii și privit. Nu salvez o viață, nu scriu o capodoperă și nici nu concep planul unui jaf epocal. Nu fac altceva decât să înaintez cu viteză printr-o piscină, ca un cal premiat care aleargă la galop în jurul pistei. Totuși, acestui lucru i se acordă o valoare foarte mare. Dintr-un motiv sau altul, lumea consideră acest lucru foarte important.

Pe cine vreau să păcălesc, făcând-o pe intelectualul blazat? Au trecut mai multe luni de când îi corectez pe reporterii care etichetează întoarcerea mea la înot drept „revenire”, spunându-le că sunt aici numai ca să mă bucur de cursă, să recapăt iubirea pentru sport. Ceea ce este adevărat. Și în același timp, o minciună. Oricât de mult nu mi-ar plăcea să recunosc, vreau să câștig. Îmi dau seama din nervii supraîncărcați. Încercam doar să mă păcălesc pe mine însumi ca să cred că nu-mi doresc asta. Era modul prin care mai diminuam tensiunea. Dar acum, în cel mai prost moment cu putință, sunt copleșit. Sunt prins în propria capcană.

A venit momentul. Crainicul ne cheamă unul câte unul. Aud mulțimea chiar și prin căști. Amintirea umărului planează deasupra mea în timp ce ies pe scenă.

Nu sunt pregătit.

*

Pe 14 ianuarie 2012, cu numai șapte luni înainte de Olimpiada de la Londra, un personaj neașteptat s-a urcat pe blocstartul de la Austin Grand Prix⁰³, în calitate de primul calificat în cursa de 50 de metri liber. Cu o înălțime de 1.90 m și 77 de kilograme, era cel mai scund dintre competitori - un grup format din cei mai rapizi sprinteri din

03 Eveniment de înot care face parte din seria Grand Prix a USA Swimming. Are loc anual la Austin, Texas, și adună sportivi de elită din Statele Unite, inclusiv numeroși medaliați olimpici și campioni mondiali. (n.t.)

Statele Unite - și, cu brațele acoperite de tatuaje era, de asemenea, și cel mai pictat dintre ei. Comentatorul sportiv de la Universal Sports⁰⁴, Paul Sunderland, l-a identificat pentru telespectatorii de acasă: „Anthony Ervin. Și ce poveste interesantă are. A câștigat medalia de aur la Jocurile Olimpice de la Sydney în 2000, împreună cu Gary Hall Jr., și apoi, ca să mă exprim mai blând - „s-a oprit“, a avut niște dificultăți, hai să spunem așa, iar acum s-a întors la înot“.

„Știu de ce îmi place povestea asta, și este o poveste extraordinară“, a intervenit celălalt comentator, Rowdy Gaines, triplu medaliat cu aur la Jocurile Olimpice. „Tipul ăsta poate acum să se retragă din înot cu stil. O să fie fericit. Nu a fost, însă, fericit când s-a întâmplat prima dată.“

Era ciudat să auzi din nou o discuție despre retragerea lui Ervin. De fapt, încă nu exista ceva din care să se retragă. Cu excepția unor încercări vlaguite nereușite să-și revină în formă, se întorsese la antrenamente serioase în anul anterior, după opt ani de rătăcire. În acea perioadă eliminase înotul din viața lui, inclusiv medalia de aur olimpică, pe care a scos-o la licitație pe eBay, în 2005, donând cei 17.100 de dolari către fondul UNICEF pentru ajutorarea victimelor tsunamiului. Întoarcerea în piscină a fost motivată mai mult de nevoia de dezintoxicare psihică, decât de orice dorință de revenire. Dar la sfârșitul acelei zile însorite de ianuarie din Austin, sportivul de treizeci de ani se găsea în poziția neașteptată de al doilea cel mai rapid sprinter american.

Când l-am cunoscut pe Anthony Ervin, stătea în tribunele unei piscine din Brooklyn, citind *Profesorul și Nebunul*.⁰⁵

04 Canal de televiziune american dedicat transmiterii de evenimente sportive internaționale și de competiții olimpice. (n.t.).

05 Carte scrisă de Simon Winchester, publicată inițial în 1998, care detaliază povestea fascinantă a creării primului Dicționar Oxford. (n.t.)

Avea aerul unui licențiat în engleză sfrijit, transformat în hipster indie tatuat. Genul de tip pe care l-ai putea vedea în spatele tejghelei dintr-un magazin de muzică sau într-un salon de tatuaje pe Telegraph Avenue, din Berkeley. Nu genul pe care te aștepti să-l întâlnești la o școală de înot, poate eventual doar în New York.

Pe scurt, credeam că îl intuiseam perfect. Era începutul anului 2009 și tocmai mă mutasem de la Londra la New York. Un fost coleg din echipa de înot de la facultate mă ajutase să obțin o jumătate de normă ca instructor de înot la Imagine Swimming, o școală de înot prosperă, care se mândrea cu un lot șmecher de instructori cu pedigree sau - respectând standardul programului - educații artistice sau creative. Era prima zi de muncă, așa că, atunci când am ajuns și l-am văzut citind în tribunele piscinei, cu un cioc stufos acoperindu-i bărbia, mi-am imaginat că făcea parte din tabăra creativă a clubului.

M-am dus la el.

- E bună cartea. Ai ajuns la partea cu penisul?

S-a uitat la mine cu coada ochiului, ca și cum ar fi încercat să se hotărască dacă era cazul să răspundă.

- Există o parte cu un penis? a răspuns în cele din urmă.

- O să-ți dai seama când ajungi acolo. E greu să uiți.

A ridicat din umeri. Nu-mi dădeam seama dacă era amuzat sau dezinteresat.

- Apropo, eu sunt Constantin.

A făcut o pauză.

- Tony, a spus în cele din urmă, apoi și-a reluat lectura.

În timp ce-mi luam casca și ochelarii de înot, șeful de tură s-a apropiat de mine.

- Deci văd că l-ai cunoscut pe Tony, a spus el. O să te antrenezi cu el după lecții.

Nu mă așteptasem la asta. Nu toți instructorii de la Imagine au experiență competițională, dar unii antrenori au

deseori în eşaloanele de top ale sportului. Cu *el*? Am râs în sinea mea. Poate avea spiritul creativ ideal ca să lucreze cu elevii de trei ani, dar era oare calificat ca să antreneze? Probabil înota stilul liber cu revenirea brațului cu cotul flexat, așa cum întâlnești la bazinele de la YMCA.⁰⁶

- Serios? am spus, încercând să-mi disimulez îngâmfarea. Tipul ăla a înotat vreodată?

A urmat o pauză.

- S-ar putea spune. A fost cel mai rapid înotător din lume timp de doi ani.

În următoarele câteva luni am ajuns să ne cunoaștem. Avea prezența intensă și încordată a cuiva care a băut multe căni de cafea, precum și un umor caustic, o limbă ascuțită și lipsa oricărui mecanism de auto-cenzură, ceea ce îl făcea să pară mai degrabă din New York decât din California. Rar se întâmpla să vorbim despre înot, dar faptul că împărtășeam o istorie legată de apă cu siguranță ne-a consolidat prietenia. În ciuda faptului că mă retrăsesem din înotul competițional mult mai devreme decât el (anul doi de facultate) și a faptului că fusesem un pește mare numai în iazurile cele mai mici (campion la nivel de liceu în Maine, stat în care, cu puține excepții, singurii înotători care ajung să fie faimoși dincolo de granițe sunt crustaceele), amândoi am părăsit piscina după propriile reguli, pentru o altă viață, apucând-o pe căi diferite care ne-au dus în zona literară. În calitate de scriitor care întotdeauna s-a simțit inconfortabil în cadrul comunităților literare și s-a răzvrătit împotriva programelor și cercurilor lor, puteam să mă compar, cel puțin invers proporțional, cu rezistența pe care o manifesta Ervin față de cultura sporturilor hiper-masculine. Îmi petrecusem mai mult timp printre pescarii de homari și

06 „Young Men’s Christian Association“, cea mai largă asociație de tineret din lume, cu sediul la Geneva, cu peste 12.000 de filiale în întreaga lume. (n.t.)